

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	C
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Crèdits	2.4 presencials (60 hores) 3.6 no presencials (90 hores) 6 totals (150 hores).
Grup	Grup 20, 2S(Campus Extens)
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Castellà

Professors

Professors	Horari d'atenció alumnat					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Fernanda Caro Blanco nanda.caro@uib.es	16:00h	18:00h	Dimarts	02/10/2012	25/06/2013	BB 09 Edifici Ramon LLull
Joana Maria Mestre Miquel joanamaria.mestre@uib.es	No hi ha sessions definides					

Titulacions on s'imparteix l'assignatura

Titulació	Caràcter	Curs	Estudis
Grau de Treball Social	Obligatòria	Segon curs	Grau
Doble titulació: Grau d'Educació Social i Grau de Treball Social	Obligatòria	Segon curs	Grau

Contextualització

L'assignatura de Serveis Socials Sectorial I forma part del Mòdul: Context Institucional del Treball Social, conformat per les Matèries: Serveis Socials, Política Social i Dependència i Vulnerabilitat.

Específicament, aquesta assignatura forma part de la Matèria Serveis Socials, que està constituïda per tres assignatures (Estructura dels Serveis Socials, Serveis Socials Sectorials I i Serveis Socials Sectorials II) la docència de les quals es situa al primer, segon i tercer curs del Grau en Treball Social, i per 8 assignatures optatives a realitzar durant el segon semestre del quart curs.

Es tracta, per tant, d'una assignatura de caràcter teòric i específic que, una vegada l'alumne ha adquirit coneixements sobre l'estructura, objectius, organització i característiques del SPSS i compta amb una certa base per establir la relació entre aquest i altres sistemes de protecció social, se inicia en el coneixement de les polítiques socials específiques per a cada sector de població: persones amb discapacitats, persones majors, infància i adolescència, menors infractors, persones immigrants, dones, persones sense llar, reclusos i ex reclusos, drogodependents i persones amb problemàtica de salut mental.

L'assignatura pretén que el/la alumne/a conegui i identifiqui les diferents administracions, organitzacions, entitats i serveis que participen a les polítiques socials sectorials a les Illes Balears, però també adquireixen coneixements sobre les característiques i necessitats específiques de cada sector de població, per tal d'aprendre a adaptar els programes, projectes, actuacions i serveis, a les seves necessitats.

La matèria de Serveis Socials és, en el seu conjunt, de gran importància per al desenvolupament professional dels/les futurs/es titulats de Grau en Treball Social, ja que constitueix el context específic més significatiu en el que es desenvolupa el quefer professional. Per altra banda, també és imprescindible per l'estudiant adquirir

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	C
Idioma	Català

un coneixement exhaustiu i profund d'aquesta matèria prèviament a la realització de les pràctiques externes de treball social que estan ubicades al quart curs del títol de grau.

Requisits

És recomanable que l'alumne hagi superat l'assignatura Estructura dels Serveis Socials, i per tant hagi adquirit els coneixements i habilitats propis d'aquesta.

Per tant, l'estudiant ha de conèixer el context institucional en el qual es desenvolupen els serveis socials i altres sistemes de protecció social. Això implica identificar cadascuna de les institucions competents en aquestes matèries, tant de l'àmbit estatal, com de l'àmbit autonòmic de les Illes Balears, i de l'àmbit local balear.

També s'ha de conèixer la normativa bàsica en matèria de serveis socials i l'estructura pròpia del SPSS.

Essencials

Es requereix, per part de l'estudiant, una actitud d'interès actiu per conèixer i prendre posició sobre allò que, des de l'àmbit institucional, polític i social, succeeix en el nostre entorn més proper i en el món en general, especialment sobre allò que té a veure amb les estructures polítiques, econòmiques i ideològiques generadores de malestar social, vulnerabilitat i risc individual, grupal i familiar.

De manera específica es requereix que l'alumne sigui respectuós i sensible amb les individualitats humanes, i amb les problemàtiques relacionades, de manera diferenciada, amb cada col·lectiu.

És igualment necessari que l'estudiant, i futur professional, sigui capaç d'identificar els possibles dilemes i conflictes ètics que comporta la pràctica del treball social i l'organització dels serveis socials en relació a cada un dels sectors de població treballats.

Recomanables

Actitud oberta i crítica davant els fenòmens polítics i institucionals del nostre entorn.

Capacitat reflexiva i d'estudi sobre la realitat social.

Capacitat d'anàlisi.

Capacitat autocrítica

Competències

Competències

El conjunt de la Matèria Serveis Socials està vinculada a 3 competències, de les quals únicament una d'elles està associada directament a l'assignatura Serveis Socials Sectorials.

Específiques

1. c4 Capacitat de conèixer en profunditat el sistema i estructura de la xarxa Pública de Serveis Socials i els continguts de les Politiques Socials...

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	C
Idioma	Català

Genèriques

1. C4 Capacitat de conèixer en profunditat el sistema i estructura de la xarxa Pública de Serveis Socials i els continguts de les Polítiques Socials...

Continguts

L'assignatura està organitzada en dos blocs: un primer bloc introductor, que fa referència a les situacions de vulnerabilitats i risc social que duen a les persones i grups a situacions problemàtiques, i un segon bloc en el que es treballa sobre les polítiques específiques dirigides a diferents sectors de població: persones amb discapacitats, persones majors, infància i adolescència, menors infractors, persones immigrants, dones, persones sense llar, reclusos i ex-reclusos, drogodependents i persones amb problemàtica de salut mental.

A cadascun dels sectors es treballarà sobre:

- les característiques i situacions de dificultat associades al sector de població.
- les institucions i entitats gestores de serveis, programes i prestacions.
- la normativa reguladora del sector.

Es pot introduir el concepte d'històries de vida referides a persones incloses dins aquests sectors de població. Es farà especial incidència en el principis i valors ètics necessaris per abordar la pràctica professional amb persones i col·lectius en situació de dificultat social.

Continguts temàtics

Bloc I. Introductor. Vulnerabilitat, Risc i Exclusió social

Tema 1. Col·lectius socials, risc i vulnerabilitat social.

Tema 2. Els primers impactes de la crisi sobre la societat espanyola i la cohesió social.

Bloc II. Polítiques Socials Sectorials

Tema 3.. Serveis socials per a persones amb discapacitats

Tema 4.. Intervenció social amb persones majors

Tema 5. Igualtat de gènere, protecció i promoció de la dona.

Tema 6. La protecció a la infància i els serveis socials d'atenció a la família.

Tema 7.. Prevenció i abordatge del conflicte juvenil. El menor infractor.

Tema 8. Immigració i interculturalitat

Tema 9. Persones sense llar. Programes i processos d'inserció social.

Tema 10. Reclusos i ex reclusos

Tema 11. Addiccions i conductes addictives.

Tema 12. L'atenció de persones amb problemàtica de salut mental.

Tema 13. L'atenció social a l'àmbit de la salut

Metodologia docent

L'assignatura consta de classes teòriques de caràcter presencial i de dos seminaris amb professionals de presència obligatòria per a l'alumnat.

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	C
Idioma	Català

L'assignatura es completa amb classes pràctiques amb presencialitat obligatòria d'un mínim del 80 %.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
Classes teòriques	Classes teòriques.	Grup gran (G)	L'objectiu és que l'estudiant adquireixi coneixements sobre les característiques dels diferents col·lectius i grups socials. Es realitzaran classes presencials amb incorporació de dinàmiques participatives, debats i altres activitats que facilitaran que l'alumne adquireixi els coneixements necessaris per a la consolidació dels conceptes teòrics explicats a classe.
Classes teòriques	Seminaris amb professionals externs	Grup gran (G)	Cerca portar a l'estudiant una visió de l'abordatge professional de les problemàtiques lligades a cada col·lectiu o sector d'atenció.
Classes teòriques	Tallers de debat sobre continguts sectorials	Grup gran (G)	Es realitzaran tallers avaluable a partir de la lectura de texts o la visualització de documents audiovisuals.
Classes pràctiques	Recerca i exposició sobre un servei de caràcter sectorial	Grup mitjà (M)	L'alumnat treballarà, en grup petit (4-5 alumnes) sobre un determinat servei referit a un sector de població, identificant les característiques que són pròpies del col·lectiu treballat, les administracions competents, la normativa de referència. Respecte al servei es descriuran les seves característiques, els seus objectius, accions, valoració de la idoneïtat etc.
Tutories ECTS	Tutories grupals	Grup petit (P)	Dues tutories grupals obligatòries pel seguiment del treball grupal.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual	Estudi sobre el temari	Assolir els coneixements teòrics bàsics de cada sector d'intervenció
Estudi i treball autònom individual	Informes sobre seminaris	elaboració d'informes breus sobre els continguts i les conclusions dels seminaris.
Estudi i treball autònom individual grupals	Registre de les sessions	Registre de les sessions de presentació dels treballs dels grups petits. Es realitzaran a partir de la resposta escrita a les qüestions prèviament presentades per les professores.
Estudi i treball autònom en grup	Informe grupal sobre servei sectorial	Treball grupal de recerca, anàlisi documental i treball de camp.

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut de l'alumnat i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Estimació del volum de treball

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	C
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Activitats de treball presencial		60	2.4	40
Classes teòriques	Classes teòriques.	32	1.28	21.33
Classes teòriques	Seminaris amb professionals externs	6	0.24	4
Classes teòriques	Tallers de debat sobre continguts sectorials	8	0.32	5.33
Classes pràctiques	Recerca i exposició sobre un servei de caràcter sectorial	12	0.48	8
Tutories ECTS	Tutories grupals	2	0.08	1.33
Activitats de treball no presencial		90	3.6	60
Estudi i treball autònom individual	Estudi sobre el temari	30	1.2	20
Estudi i treball autònom individual	Informes sobre seminaris	10	0.4	6.67
Estudi i treball autònom individual	Registre de les sessions grupals	20	0.8	13.33
Estudi i treball autònom en grup	Informe grupal sobre servei sectorial	30	1.2	20
Total		150	6	100

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'avaluació de la part teòrica consistirà en una prova de respostes breus (que es poden realitzar en dos parcials), dos informes sobre seminaris, i preguntes breus sobre els tallers.

L'avaluació de la part pràctica es realitzarà a partir de l'exposició del treball grupal, l'informe individual del conjunt de les sessions pràctiques i l'assistència a la tutoria en grup petit.

És imprescindible tenir totes les parts superades per tal de poder ésser avaluat.

Classes teòriques.

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta breu (Recuperable)
Descripció	L'objectiu és que l'estudiant adquireixi coneixements sobre les característiques dels diferents col·lectius i grups socials. Es realitzaran classes presencials amb incorporació de dinàmiques participatives, debats i altres activitats que facilitaran que l'alumne adquireixi els coneixements necessaris per a la consolidació dels conceptes teòrics explicats a classe.
Criteris d'avaluació	capacitat de comprensió i memorització dels continguts.

Percentatge de la qualificació final: 20% per l'itinerari A

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	C
Idioma	Català

Seminaris amb professionals externs

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (Recuperable)
Descripció	Cerca portar a l'estudiant una visió de l'abordatge professional de les problemàtiques lligades a cada col·lectiu o sector d'atenció.
Criteris d'avaluació	capacitat de síntesi, exposició i anàlisi.

Percentatge de la qualificació final: 20% per l'itinerari A

Tallers de debat sobre continguts sectorials

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta breu (Recuperable)
Descripció	Es realitzaran tallers avaluables a partir de la lectura de texts o la visualització de documents audiovisuals.
Criteris d'avaluació	capacitat analítica i propositiva.

Percentatge de la qualificació final: 10% per l'itinerari A

Recerca i exposició sobre un servei de caràcter sectorial

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (Recuperable)
Descripció	L'alumnat treballarà, en grup petit (4-5 alumnes) sobre un determinat servei referit a un sector de població, identificant les característiques que són pròpies del col·lectiu treballat, les administracions competents, la normativa de referència. Respecte al servei es descriuran les seves característiques, els seus objectius, accions, valoració de la idoneïtat etc.
Criteris d'avaluació	capacitat d'organitzar la recerca grupal, sistematització dels continguts, claretat expositiva, i originalitat del treball

Percentatge de la qualificació final: 20% per l'itinerari A

Tutories grupals

Modalitat	Tutories ECTS
Tècnica	Escales d'actituds (No recuperable)
Descripció	Dues tutories grupals obligatòries pel seguiment del treball grupal.
Criteris d'avaluació	implicació en el conjunt de la pràctica.

Percentatge de la qualificació final: 10% per l'itinerari A

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	C
Idioma	Català

Registre de les sessions grupals

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (Recuperable)
Descripció	Registre de les sessions de presentació dels treballs dels grups petits. Es realitzaran a partir de la resposta escrita a les qüestions prèviament presentades per les professores.
Criteris d'avaluació	capacitat de síntesi i capacitat analítica.

Percentatge de la qualificació final: 20% per l'itinerari A

Recursos, bibliografia i documentació complementària

L'alumnat disposarà de material docent elaborat per les professores i referit a cada tema. Aquest material estarà a disposició dels alumnes a l'inici del semestre a campus extens, a copisteria o a partir de material docent editat per edicions UIB.

Així mateix disposaran de referències bibliogràfiques, de lectura voluntària, però en molts de casos necessaris per tal d'assolir els objectius d'aprenentatge proposats.

S'utilitzaran recursos audiovisuals.

També es facilitarà als alumnes pàgines webs institucionals i temàtiques d'interès.

Bibliografia bàsica

- Alemán Bracho, Maria del Carmen. Servicios sociales sectoriales. Centro de Estudios Ramón Areces, 2005.
- Astelarra, Judith, Veinte años de políticas de igualdad. Ediciones Càtedra. València. 2005
- Bilbeny. Ética intercultural. Editorial Ariel. Barcelona 2004
- Bosch, Esperanza; Ferrer, Victòria; Alzamora, Aina. El laberinto patriarcal. Reflexiones teórico-prácticas sobre la violencia contra las mujeres.
- Cabrera Cabrera, Pedro José. Huéspedes del aire: sociología de las personas sin hogar en Madrid. Madrid : UPCO, 1998. ISBN 84-89708-32-0
- Cabrera Cabrera, Pedro José. Pobreza y exclusión desde la perspectiva de género. Género y desigualdad: la feminización de la pobreza / Ana García-Mina Freire (ed. lit.), María José Carrasco Galán (ed. lit.), 2004, ISBN 84-8468-128-9, pags. 11-74
- Cabrera Cabrera, Pedro José. La acción social con personas sin hogar en España. Cáritas Española, Editores : Fundación Fomento de Estudios Sociales y de Sociología Aplicada, FOESSA, 2000. ISBN 84-8440-233-9
- Castillo Ceballos, Gerardo. El adolescente y sus retos. La aventura de hacerse mayor. Ediciones Pirámide. Madrid. 2009
- Galli, Carlo. La humanidad multicultural. Katz Editores. Madrid 2010.
- Laparra Navarro, Miguel (et al.) Una propuesta de consenso sobre el concepto de exclusión: implicaciones metodológicas(1) (Miguel Laparra Navarro, Anna Obradors i Pineda, Begoña Pérez, Manuel Pérez Yruela, Víctor Renes Ayala, Sebastián Sarasa Urdiola, Joan Subirats i Humet, Manuel Trujillo Carmona. Revista española del tercer sector, ISSN 1886-0400, N.º. 5, 2007 (Ejemplar dedicado a: Exclusión Social), pags. 15-58
- Lewontin, RC; Rose, S; Kamin, LJ. No está en los genes. Racismo, Genética e ideología. Barcelona. 2009. Drakontos Bolsillo
- Pàmies, Teresa. L'aventura d'envellir. Editorial Empuries. Barcelona. 2002
- Valls Llobet, Carme. Mujeres Invisibles. Mondadori. Barcelona 2006
- Yunus, Muhammad. Un mundo sin pobreza. Las empresas sociales y el futuro del capitalismo. Paidós. Barcelona 2008
- VI Informe sobre exclusión y desarrollo social en España :2008. FOESSA. www.foessa.org/

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	C
Idioma	Català

- Análisis de los factores de exclusión social. · Documento de Trabajo 4. (2005)
- Joan Subirats i Humet (Dir.)
  - Ricard Gomà Carmona y Joaquim Brugué Torruella (Coords.)
  - INSTITUT DE GOVERNIPOLÍTICUES PÚBLIQUES (U A B)
  - © Fundación BBVA. Plaza de San Nicolás, 4. 48005 Bilbao. <http://www.fbbva.es>
  - © Institut d'Estudis Autònoms, Generalitat de Catalunya
  - Riesgos de exclusión social en las Comunidades Autónomas.
  - Documento de Trabajo 5. (2005)
  - Joan Subirats i Humet (Dir.)
  - Ricard Gomà Carmona y Joaquim Brugué Torruella (Coords.)
  - INSTITUT DE GOVERNIPOLÍTICUES PÚBLIQUES (U A B)
  - © Fundación BBVA. Plaza de San Nicolás, 4. 48005 Bilbao. <http://www.fbbva.es>
  - © Institut d'Estudis Autònoms, Generalitat de Catalunya.
  - VI Informe sobre exclusión y desarrollo social en España.
  - Fundación FOESSA. Fomento de Estudios Sociales y Sociología Aplicada.
  - <http://www.foessa.org/>
  - Capítulo 2: Desigualdad, Pobreza y Privación. Coordinador: Luis Ayala Cañón.
  - Capítulo 3: La exclusión social en España: un espacio diverso y disperso en extensa transformación.
  - Coordinadores: Miguel Laparra y Begoña Pérez Eransus.
  - Informe Econòmic i Social de les Illes Balears. 2008.
  - Volum XLI. Setembre de 2009.
  - Centre de Recerca Econòmica. UIB- Sa Nostra.
  - Setena Part: Qualitat de Vida i Benestar. (Salut i Sistema Sanitari; Habitatge; Educació i Formació; Protecció Social)
  - <http://www.cre.uib.es/>

Bibliografia complementària

- Adelantado, José. (Coord) Cambios en el Estado del Bienestar. Políticas sociales y desigualdades en España. Icaria. Barcelona. 2000.
- Alonso, Manuel Alberto. Giraldo Ramírez, Jorge. (Editores) Ciudadanía y Derechos Humanos Sociales. Escuela Nacional Sindical. ISCOD. Instituto Sindical de Cooperación al Desarrollo. Medellín 2001
- Banks, Sarah. Ética y valores en el Trabajo Social. Paidós. Barcelona. 1997.
- Bermejo Escobar, Francisco J. La ética del Trabajo Social. Centros universitarios de la compañía de Jesús. Bilbao 2002.
- Fernández García, Tomás y de la Fuente, Yolanda M^a (coords.) Política Social y Trabajo Social. Alianza Editorial. Madrid. 2009
- Montagut, Teresa. Política Social. Una introducción. Ariel sociología. Barcelona. 2008.
- Navarro, Vicenç. El subdesarrollo social en España. Causas y Consecuencias. Anagrama. Colección Argumentos. Barcelona 2006.
- Navarro, Vicenç. Bienestar insuficiente, democracia incompleta. Sobre lo que no se habla en nuestro país. Anagrama. Barcelona. 2002.
- Navarro, Vicenç. Globalización Económica, Poder Político y Estado del Bienestar. Editorial Ariel S.A. Barcelona. 2000
- Navarro, V., Schmitt J., Astudillo, J. 'La importancia de la política en la supuesta globalización económica. La evolución de los Estados del Bienestar en el capitalismo desarrollado durante la década de los años noventa'. Sistema. 171. 2002
- Navarro, V. (coord). El Estado de Bienestar en España. 2004. Editorial Tecnos. Madrid.

Altres recursos

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	C
Idioma	Català

<http://www.movimientocontralaintolerancia.com/>
<http://www.foessa.org>
www.mujaresenred.net/
www.rebellion.org/
www.redfeminista.org/
www.observatoriosocial.org/
www.economiasolidaria.org/
www.eapn.es/
www.pnsd.msc.es/

